

Yrittäjyys on asenne

Olen asunut Yhdysvalloissa lähes 10 vuotta ja käynyt läpi varsin mielenkiintoisen kokemuksen sen yhteiskunnasta sekä kulttuurista eritoten tutkimuksen, koulutuksen ja liiketoiminnankehityksen näkövinkkelistä. Mielestäni yrittäjyyden tai tarkemmin omaehtoisen yrittäjyyden kulttuuri on integroitu osa Yhdysvaltoja ja näkyy joka puolella toimintatavoissa, käyttäytymismalleissa ja prosesseissa.

TEKSTI JA KUVA: MARKO HAKOVIRTA

Käytän tässä laajempaa määritelmää yrittäjyydestä, joka ei siis ole vain kyky löytää kaupallistamispotentiaaleja aiheita sekä organisoida resursseja kaupalliseen toiminnan rakentamiseen ja ylläpitämiseen. Yrittäjyys onkin mielestäni laajempaa käsitteenä paljon muuta ja itse asiassa amerikkalainen versio suomalaisesta sisusta!

Voima, jolla voi muuttaa positiotaan yhteiskunnassa

Kun analysoidaan amerikkalaista yhteiskuntaa, on muistettava aina sen muodostumisen historia. Yhdysvallat on hyvin monikulttuurinen maa, jonka pohjana oli paljolti brittiläinen kolonialistinen tausta. Monesti Yhdysvalloista puhutaan monikulttuurisena sulatusuunina, mutta todellisuudessa kyseessä on mielestäni melkein "sillisalaatti", jossa on sosiaaliluokka, etnisyyden, puolue- ja uskonto-rajat. Myös uralla ja positiolla on varsin voimakas merkitys siihen, miten yksilö positioituu tässä monimutkaisessa yhteiskunnallisessa matriisissa. Kaiken tämän lisäksi maantieteelliset ja alueelliset erot ovat varsin suuret.

Tässä kontekstissa yhteinen nimitystä ja kaiken läpäisevä lupaus yksilön paremmasta tulevaisuudesta on mielestäni omaehtoinen yrittäjyys. Sen voimalla voi muuttaa positiotaan yhteiskunnassa ja asemoitua uudelleen. Tämä yhteiskunnallinen järjestelmä luo todellisen yrittäjyyden insenttiivin. Kapitalistinen talousjärjestelmä luo pohjan tähän järjestelmään sisältäen tietysti vapaat markkinat, jotka ovat avoimia kaikille yksilön asemasta riippumatta ja joustavat työmarkkinat, jotka takaavat sosiaalisen liikkuvuuden.

Yrittäjyyden kulttuuri integroitu osaksi liike-elämää

Olin 1990-luvun alussa töissä tiedemiehenä maailmankuulussa yhdinaselaboratoriossa (Los Alamos National Laboratory) Los Alamosissa New Mexicossa. Suomesta tullessa fyysikkona koin paikan erittäin dynaamisena ja yrittäjähenkisenä, vaikka kyseessä oli massiivinen kansallinen laboratorio.

Oli kiinnostavaa nähdä, että aikaisemmat saavutukset eivät merkinneet juurikaan, vaan saavutukset annetuissa työtehtävissä ja lisäarvon luonti tiimin jäsenenä.

Pohjoismaisessa kulttuurissa oletetaan, että kaikkien tulee tehdä tehtävänsä, joten tunnustuksen osoittaminen ei ole tarpeen. Amerikkalaiseen tyyliin siellä tapahtuu, missä on positiivista porinaa.

Yhteistyö suur- ja pienyritysten kanssa oli jatkuvaa, sekä paikalla oli laaja kirjo eritaustaisia tutkijoita ja insinöörejä. Kansainvälisyys ja yrittäjyys olivat tärkeä osa toimintaa. Oli kiinnostavaa nähdä, että aikaisemmat saavutukset eivät merkinneet juurikaan, vaan saavutukset annetuissa työtehtävissä ja lisäarvon luonti tiimin jäsenenä.

Opiskelin MBA-tutkinnon Atlantassa Georgian osavaltiossa 2008–2010 samalla, kun olin Metson konsernihallinnon edustajana Yhdysvaltojen innovaatioympäristön liittyvissä kehitystehtävissä. Tutustuin noina vuosina paikallisiin yrittäjiin ja suuryritysten kehitystehtävissä oleviin kollegoihin. Myös yhdysvaltalainen business-koulu oli varsin herättävä kokemus siitä, miten yrittäjyyden kulttuuri on integroitu osaksi liike-elämää. Kahden vuoden MBA-kurssista kaikissa oli yrittäjyyteen liittyviä elementtejä. Business caset, talouslaskelmat ja organisaatioteoriat kaikki käsittelevät startup-toiminnan ja uuden liiketoiminnan kehityksen tärkeyttä, ja mielenkiintoista kyllä kunnioittan varsin pohjoismaalaista johtamisen kulttuuria Jim Collinsin ”Paras Hyvästä” -kirjan henkeen.

Siirryin MBA-tutkintoni jälkeen Metsosta Georgia Institute of Technology -yliopistoon vastaamaan biotalouden tutkimusinstituutin tutkimuksesta ja pääsin kokemaan biotalouden kehityssuuntauksia sekä akatemiassa että yritysmaailmassa. Instituutin oli perustanut Yhdysvaltojen paperi- ja puunjalostusteollisuus kauan sitten ja heidän lahjoittamansa yli 40 miljoonan dollarin rahasto toimi edelleen siemenrahana monelle väitöstyö- ja kehityshankkeelle.

Georgia Technin jälkeen olen työskennellyt Auburn Universityssä ja nyt parikka North Carolina State Universityssä. Kaikissa näissä kolmessa yliopistossa olen kokenut sekä ollut mukana johta-

massa tätä erittäin toimivaa ja yrittäjähenkistä toimintatapaa.

Alumni- ja yritysverkostot opiskelijoiden tukena

Rahastojen ja säätiöiden rooli yliopistoissa koulutuksen rahoituksessa sekä alumnitoiminnan ytimenä on tärkeä osa Yhdysvaltojen innovaatiojärjestelmää. Tällä joustavalla rahoituksella rikotaan siiloja yhteiskunnassa sekä luodaan mahdollisuuksia parhaille kyvyille päästä etenemään urallaan.

Alumni- ja yritysverkostot ovat jatkuvasti mukana vaikuttamassa sekä seuraamassa koulutus- ja tutkimusohjelmia, sekä yleisestikin opiskelijoiden tukena. Yrittäjähenkisimmät ja energisimmät opiskelijat pääsevät alusta pitäen mukaan verkostoihin, joista lähes kaikki opiskelijat sitten palkataan aktiivisimpiin yrityksiin. Yritys, joka on aktiivisin, saa parhaimmat opiskelijat ja tietysti hyötyy eniten tästä ekosysteemistä. Opiskelijat sitten siirtyvät teollisuuteen ja päätyvät ajan kanssa päätöksentekijän rooleihin, joissa he voivat vaikuttaa ja antaa takaisin. Näin siis ympyrä sulkeutuu.

Pohjoismaista yliopistomaailmaa

Tapana on antaa tunnustusta yrittämisestä ja luoda paljon positiivista energiaa sen ympärille.

seuranneena tässä mallissa olisi paljon oppimista. Ilman kokemusperää sen ymmärtäminen on kuitenkin vaikeaa niin akateemiselle maailmalle kuin yrityksille. Ensivaikutelma on, että kyseessä on ”rahalla saa ja hevosella pääsee” -malli, mutta näin ei kuitenkaan ole.

Myös yksityiset lahjoittajat ovat mukana toiminnassa. Varsin pienilläkin panoksilla ja vahvalla sitoumuksella he osoittavat kunnioituksensa ja kiitollisuutensa sitä taloudellista tukea kohtaan, joka mahdollisti heidän koulutuksensa.

Kaikessa mukana on myös sosiaalinen ja taloudellinen tunnustaminen. Tapana on antaa tunnustusta yrittämisestä ja luoda paljon positiivista energiaa sen ympärille. Tunnustusta annetaan lähes kaikissa mahdollisissa tilaisuuksissa ja niiden ulkopuolellakin. Tämä pitää huolen siitä, että ahkerasti töitä tekevät ja yrittävät saavat palautetta. Pohjoismaisessa kulttuurissa oletetaan, että kaikkien tulee tehdä tehtävänsä, joten tunnustuksen osoittaminen ei ole tarpeen. Amerikkalaiseen tyyliin siellä tapahtuu, missä on positiivista porinaa.

Yhteenvetona voisi sanoa, että suomalaisten yritysten ja tutkimuslaitosten tulisi osallistua aktiivisemmin Yhdysvaltojen toimintatapoihin ja prosesseihin, jotta ne pääsisivät paremmin mukaan verkostoihin ja ekosysteemeihin. Näiden kuvioiden rooli on kaupallisessa toiminnassa huomattavasti suurempi kuin voisi kuvitella. Tämä tietysti kuitenkin vaatii paikallista läsnäoloa ja pitkäaikaista panostusta paikalliseen ekosysteemiin kaikessa sen monimuotoisuudessa.

Marko Hakovirta työskentelee professorina ja biotalouden laitoksen johtajana North Carolina State Universityssä.